

17 januar 2024

***IZENAČITEV MEJNIH EMISIJSKIH
VREDNOSTI ZA NAPRAVE ZA SOSEŽIG IN
SEŽIGALNICE NI V SKLADU Z PRAVOM
EU***

Ana Stanič

Angleška odvetnica, Irska odvetnica, specialistka za pravo EU

Povzetek

- Pravila glede industrijskih emisij so **urejena na ravni EU**.
- Ne Nemčija, ne Avstrija niti nobena druga država v EU **ne izenačuje** naprave za sosežig s sežigalnicama.
- Nemčija je določila **najstrožje možne** mejne emisijske vrednosti za onesnaževalce v skladu z zaključki **najboljših razpoložljivih tehnologij (BAT) za cementarne**.
- Izenačitev naprav za sosežig s sežigalnicami je v nasprotju s pravom EU, zlasti s sodbo Sodišča Evropske Unije v zadevi C-251/07.
- **Komisija** bo pričela **postopek za ugotavljanje kršitev prava EU proti Sloveniji** na podlagi člena 258 Pogodbe o delovanju evropske unije
- Vprašanje **neskladnosti s pravom EU ter Ustavo RS** bo obravnavalo **Ustavno sodišče**.

Pravila glede industrijskih emisij so urejena na ravni EU

- Direktiva o industrijskih emisijah (**IED**) je bila sprejeta na nivoju EU dne 24. novembra 2010.
- Cilj IED ni preprečevanje industrijskih emisij, če to ni finančno ali tehnično izvedljivo, temveč njihovo zmanjševanje. [glej člen 1 IED]
- Zagotovitev enakih pogojev obratovanja (“level playing field”) med industrijskimi obrati na celotnem notranjem trgu EU je še en cilj IED. [glej uvodno izjavo 3]
- Cementarne oziroma naprave za sosežig in sežigalnice so industrijske dejavnosti, ki so zajete v IED.
- V nasprotju s stališčem, izraženim v Predlogu, da je “*nesmiselna različna obravnava sežigalnice in naprave za sosežig*” glede emisij, IED uporablja prav tak pristop.

Pravila glede industrijskih emisij so urejena na ravni EU

- IED razlikuje med različnimi vrstami dejavnosti, med drugim zaradi različnih tehnoloških lastnosti in namena.
- Člen 14(3) IED obvezuje Slovenijo, da zagotovi, da *“so zaključki o BAT referenca za določanje pogojev v dovoljenju”*.
- Izraz „najboljše razpoložljive tehnologije” točka 10 člena 3 IED opredeljuje *“kot najbolj učinkovito in napredno stopnjo v razvoju dejavnosti in njihovega načina obratovanja, ki kaže praktično primernost posameznih tehnologij kot podlage za določitev mejnih vrednosti emisij in drugih pogojev v dovoljenju za preprečevanje, in če to ni izvedljivo, zmanjševanje emisij ter vpliva na okolje kot celoto...”*.
- Mejne emisijske vrednosti ter monitoring je določen za vsako napravo posebej v skladu z najboljšimi razpoložljivimi tehnologijami.

Pravila glede industrijskih emisij so urejena na ravni EU

- Najboljše razpoložljive tehnike se uporabljajo “*kot podlage za določitev mejnih vrednosti emisij in drugih pogojev v dovoljenju za preprečevanje, in če to ni izvedljivo, zmanjševanje emisij ter vpliva na okolje kot celoto*”. [člen 2(10) IED]
- V skladu s členom 13(5) IED je Komisija sprejela nove zaključke o BAT za različne industrijske panoge:
  - BAT 2013 (za cementarne) in
  - BAT 2019 (za sežigalnice).
- Kot izvedbeni sklepi Komisije se zaključki o BAT v skladu s členom 291(2) PDEU uporabljajo neposredno in so samodejno del slovenskega pravnega reda.
- V zadevi C-251/07 je SEU potrdilo, da IED razlikuje med napravami za sosežig in sežigalnicami ter da je to stvar prava EU.

Pravila glede industrijskih emisij so urejena na ravni EU

- V odstavku 41 SEU ugotavlja, da razvrstitev naprave za sosežig v sežigalnico ali uvedba strožjih pravil za naprave za sosežig, ki sicer veljajo za sežigalnice, *“bi lahko ne bila v skladu”* z namenom direktive, saj *“[u]poraba strožjih pravil za naprave, katerih glavni namen je dejansko proizvodnja energije ali izdelkov, bi lahko odvrnila upravljavce takih enot, da začnejo ali nadaljujejo tako dejavnost.”*

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionId=D09A959A0D44BF79F5C0A4CEA76147CD?text=&docid=67993&pageIndex=0&doclang=SL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1578700>.

Mejne emisijske vrednosti: IED in BAT 2013

Onesnaževalo	Naprave za sosežig cementne peči (mg/Nm ³)	BAT 2013 dnevne Naprave za sosežig cementne peči (mg/Nm ³) 10 % kisika
celotni prah	30	< 10–20 [BAT 17]
celotne organske snovi razen delcev (TOC)	10*	[BAT 24] Mejna vrednost ni podana in se določi za vsako cementarno na podlagi lastnosti surovin.
klor in njegove hlapne spojine (HCl)	10	< 10-dnevna ali obdobje vzorčenja [BAT 25]
fluor in njegove hlapne spojine (HF)	1	< 1 [BAT 26]
žveplove oksidi (SO ₂)	50*	< 50–400 [BAT 22]
dušikovi oksidi (NO _x)	500	<200–450 < 500 Maksimum je 500, če je začetni nivo po izvedbi primarnih tehnik > 1000 mg/Nm ³ . ¹ [BAT 19].

¹ V skladu z BAT 19 je v trenutno veljavnem dovoljenju Salonita Anhovo določena meja manj od 500 mg/m³, ker je začetni nivo po izvedbenih primarnih tehnikah več kot 1000 mg/m³.

* Pristojni organ lahko dovoli odstopanja za mejne vrednosti emisij iz te točke, kadar TOC in SO₂ ne nastaneta pri sežiganju odpadkov (točka 2.3 dela 4 priloge VI IED).

Pravila glede industrijskih emisij so urejena na ravni EU

Onesnaževalo	Naprave za sosežig cementne peči (mg/Nm ³)	BAT 2013 dnevne Naprave za sosežig cementne peči (mg/Nm ³) 10 % kisika
kadmij (Cd), talij (Tl) in spojine	0,05	< 0,05 obdobje vzorčenja [BAT 28]
Živo srebro in spojine (Hg), µg/m ³	0,05	0,05 obdobje vzorčenja [BAT 28] Opomba: če je vrednost višja od 0,03, je potrebno to raziskati, če je vrednost blizu 0,05, je potrebno premisliti o dodatnih tehnikah zniževanja
antimon (Sb), arzen (As), svinec (Pb), krom (Cr), kobalt (Co), baker (Cu), mangan (Mn), nikelj (Ni), vanadij (V) in spojine	0,5	0,5 obdobje vzorčenja [BAT 28]
Amonijak (NH ₃)		< 30–50 (BAT 20)
Dioksini in furani PCDD/F (ng I-TEQ/Nm ³)		< 0,05–0,1 obdobje vzorčenja (BAT 27)

Opombe: Ta tabela prikazuje dnevne mejne vrednosti (trajne meritve) oziroma mejne vrednosti za obdobja vzorčenja (občasne meritve). Za cementarne so zaključki BAT že uveljavljeni, za sežigalnice pa se je pravkar izteklo 4-letno prilagoditveno obdobje, zato bodo te mejne vrednosti veljale dolgoročno, ko se bodo posamezne sežigalnice prilagodile. Trenutno lahko imajo sežigalnice drugačne (višje) mejne vrednosti, tako kot so določene v IED.

Pravila glede industrijskih emisij so urejena na ravni EU

- Člen 46(2) IED določa mejne vrednosti emisij onesnaževanja, ki ne smejo biti presežene:
  - za sežigalnice so te opredeljene v delu 3 Priloge VI;
  - za naprave za sosežig odpadkov pa so mejne vrednosti emisij določene v delu 4 te priloge, specifično za cementarne pa v točki 2 tega dela.
- Razen za celotni prah, TOC, SO₂ in No_x, so mejne emisijske vrednosti za vse onesnaževalce enake za sežigalnice in naprave za sosežig.
- Za NO_x je za sežigalnice določen emisijski mejni razpon med 200 in 400 mg/Nm³, v odvisnosti od nazivne zmogljivosti sežigalnice ter različno za obstoječe in nove sežigalnice.

Pravila glede industrijskih emisij so urejena na ravni EU

- Mejna emisijska vrednost za NO_x 500 mg/Nm³ pa je določena v IED za naprave za sosežig, kot je cementarna Salonit Anhovo.
- Točka 2.3 dela 4 priloge VI k IED izrecno dovoljuje Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo, da v okoljevarstvenem dovoljenju za cementarne “*dovoli odstopanja za mejne vrednosti emisij iz te točke, kadar TOC in SO₂ ne nastaneta pri sežiganju odpadkov.*”
- Razlog, da je takšno odstopanje dovoljeno, je ta, da je pri cementarnah izvor teh onesnaževal surovina, ki se uporablja za proizvodnjo cementsa, ne pa odpadki, ki se uporabljajo kot gorivo v termični obdelavi.

Pravila glede industrijskih emisij so urejena na ravni EU

- **Samo v dveh primerih IED določa enake mejne vrednosti za naprave za sosežig in sežigalnice** [glej točko 2 odstavka 2 člena 46 IED]:
  - ko v “napravi za sosežig odpadkov več kot 40 % toplote nastane iz nevarnih odpadkov ali
  - če se v napravi sosežigajo neobdelani mešani komunalni odpadki”.
- ***Neposredna primerjava mejnih vrednosti za sežigalnice in naprave za sosežig ni možna***
- ker gre pri sežigalnicah in napravah za sosežig za različne tehnologije, procese in namen uporabe odpadkov, IED v Prilogi VI določa mejne vrednosti emisij za sežigalnice na osnovi 11 % kisika v odpadnih plinih, za naprave za sosežig pa na osnovi 10 % kisika v odpadnih plinih.

Pravila glede industrijskih emisij na ravni EU

Primerjava mejnih in izmerjenih vrednosti emisij snovi v zrak
(v mg/m³, preračunano na 11% O₂ v odpadnih plinih)

Enota (mg/m ₃)	Cementarna (standardno gorivo)	Cementarna (sosežig odpadkov)	sežig odpadkov	Salonit (Mejne vrednosti izpust CS1)	Salonit (Meritve izpust CS1)
celotni prah	18	27	10	27	2,5
žveplovski oksidi (SO ₂)	318	9,1 ^(A)	50	45	2,2
dušikovi oksidi (NO _x)	455	455	200	455	435
benzen	4,5	-	-	4,5	0,7
klor in njegove hlapne spojine (HCl)	-	9,1	10	9,1	1,8
fluor in njegove hlapne spojine (HF)	-	0,9	1	0,9	0
celotne organske snovi razen delcev (TOC)	-	9,1 ^(A)	10	45	30
živosrebro in spojine (Hg)	-	0,045	0,05	0,045	0,023
kadmij (Cd), talij (Tl) in spojine	-	0,045	0,05	0,045	0
antimon (Sb), arzen (As), svinec (Pb), krom (Cr), kobalt (Co), baker (Cu), mangan (Mn), nikelj (Ni), vanadij (V) in spojine	-	0,45	0,5	0,45	0,035
dioksini in furani (ng/m ³)	-	0,09	0,1	0,09	0,0054
amonijak	-	-	-	45	11,6
Oglikov monoksid (CO)	-	-	50	-	283

^(A) mejna vrednost je lahko višja, če emisije TOC in SO₂ ne nastajajo pri sežigu odpadkov

- Iz tabele je razvidno, da so mejne vrednosti za vse onesnaževalce pri sežigalnicah višje kot pri napravah za sosežig z izjemo za celotni prah in NO_x (poudarjeno rdeče).
- To pomeni, da bi imela v Predlogu predlagana izenačitev nasprotni učinek od željenega, saj bi pomenila določitev nižjih mejnih emisijskih vrednosti za večino onesnaževanja za cementarne kot veljajo zdaj.

Možnost določitve strožjih pogojev kot v zaključkih o BAT

- IED dovoljuje Sloveniji, da v skladu s členom 193 PDEU sprejema pravila, po katerih lahko pristojni organ **določi strožje pogoje** glede emisij, kot so določeni v zaključkih BAT **ampak** je to možno **le v dveh okoliščinah**:
  - člen 14(4) direktive IED:
    - (i) če so le ti določeni „na podlagi najboljše razpoložljive tehnologije“, ki veljajo za posamezno napravo;
    - (ii) ob upoštevanju meril, določenih v Prilogi III k IED;
    - (ii) če so v skladu z EU načelom sorazmernosti;
    - (iv) ter o njih obvesti Komisijo.
  - člen 18 direktive IED:
“kadar predpisana kakovost okolja zahteva pogoje, strožje od tistih, dosegljivih z uporabo najboljših razpoložljivih tehnologij“.
- Predpisana kakovost zraka je določena v štirih direktivah: Direktiva 2016/2284, Direktiva 2008/50/EC, Direktiva 2004/107/ES in Direktiva 2008/105/EC.

Možnost določitve strožjih pogojev kot v zaključkih o BAT

- Ker Predlog preprosto izenačuje mejne vrednosti izpustov naprav za sosežig s tistimi za sežigalnice, ne moremo reči, da temelji na najboljših razpoložljivih tehnologijah za naprave za sosežig niti na merilih, določenih v Prilogi III k IED.
- Prav tako to ni v skladu z EU načelom sorazmernosti.
- Kot je npr. razvidno iz spodnje preglednice iz priloge 1 Uredbe o kakovosti zraka, je SIP območje, kjer so bile emisijske vrednosti (stopnje onesnaženosti zraka) za SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, svinec, CO in benzen v letu 2021 pod mejno vrednostjo, določeno v skladu z Direktivo 2008/50/ES.

Oznaka območja, aglomeracije, cone ali podobmočja	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM _{2,5}	svinec	CO	benzen
SIC	II	II	II	II	II	/	II	II
SIP	II	II	II	II	II	/	II	II
SITK	/	/	/	/	/	II	/	/
SITK-ZMD	/	/	/	/	/	I	/	/
SIL	II	II	/	I	II	II	II	II
SIM	II	II	/	I	II	II	II	II

Legenda preglednice A:	
Stopnja onesnaženosti zraka	Raven onesnaževala
II	pod mejno vrednostjo
I	nad mejno vrednostjo
/	ni relevantno

Ureditev v Nemčiji

- Podoben pristop kot v Avstriji.
- V skladu s pravom EU pri določanju mejnih emisijskih vrednosti za posamezna onesnaževala ter glede spremljanja in pogojev obratovanja razlikuje med različnimi vrstami naprav, zlasti med sežigalnicami odpadkov in napravami za sosežig odpadkov.
- Mejne emisijske vrednosti so določene na podlagi „stanja tehnike“.
- Stanje tehnike je opredeljeno širše kot tehnike določene v zaključkih o BAT.
- To pomeni da lahko določijo strožje pogoje, kot so določeni v zaključkih BAT glede na stanje tehnike, ki velja v trenutku dodelitve ali posodobitve dovoljenja.
- Trenutna ureditev upošteva najstrožje možne meje znotraj zaključkov o BAT za cementno industrijo (BAT 2013).

Onesnaževalo	BAT 2013 dnevne Naprave za sosežig, cementne peči (mg/Nm ³) 10 % kisika	Nemčija Priloga 3 k 17. BImSchV Naprave za sosežig (mg/Nm ³)	Nemčija Točka 5.4.2.3 TA Luft Naprave za sosežig (mg/Nm ³)
celotni prah	< 10–20 [BAT 17]	10 (dnevna) 30 (polurna)	10
celotne organske snovi razen delcev (TOC)	[BAT 24] Mejna vrednost ni podana in se določi za vsako cementarno na podlagi lastnosti surovin.	30 (polurna) 10 (dnevna) Izjema možna	30 (polurna povprečna)
klor in njegove hlapne spojine (HCl)	< 10-dnevna ali obdobje vzorčenja [BAT 25]	10 (dnevna) 60 (polurna)	10 (dnevna)
fluor in njegove hlapne spojine (HF)	< 1 [BAT 26]	1 (dnevna) 4 (polurna)	1 (dnevna)
žveplovi oksidi (SO ₂)	< 50–400 [BAT 22]	50 (dnevna) 200 (polurna) Izjema možna zaradi sestave naravnih surovi in če je mogoče izključiti, da bodo zaradi sežiga odpadkov nastale	

Ureditev v Nemčiji

Onesnaževalo	BAT 2013 dnevne	Nemčija Priloga 3 k 17. BImSchV	Nemčija Točka 5.4.2.3 TA Luft
	Naprave za sosežig cementne peči (mg/Nm ³) 10 % kisika	Naprave za sosežig (mg/Nm ³)	Naprave za sosežig (mg/Nm ³)
dušikovi oksidi (NO _x)	<200–450 < 500 Maksimum je 500, če je začetni nivo po izvedbi primarnih tehnik > 1000 mg/Nm ³ . ¹ [BAT 19].	200 (dnevna) 200 (letna) Izjema je možna za naprave za žganje apna v rotacijskih pečeh z rešetkastimi predgrelniki: 350 [2.3]	200 (dnevna)
kadmij (Cd), talij (Tl) in spojine	< 0,05 obdobje vzorčenja [BAT 28]		0,05
Živo srebro in spojine (Hg)	0,05 obdobje vzorčenja [BAT 28] Opomba: če je vrednost višja od 0,03, je potrebno to raziskati, če je vrednost blizu 0,05, je potrebno premisliti o dodatnih tehnikah zniževanja.	0,05 (polurne povprečne) 0,03 (dnevne povprečne) Izjema možna zaradi sestave naravnih surovin in če je mogoče izključiti dodatne emisije živega srebra zaradi uporabe odpadkov in snovi in da ni presežena polurna povprečna vrednost do 0,1 mg/m ³ . [2.2.2]	0,03 (dnevna) razen v jaškastih pečih Izjema je možna zaradi sestave naravnih surovin in če ni presežena vrednost emisij 0,05 mg/m ³ .

¹ V skladu z BAT 19 je v trenutno veljavnem dovoljenju Salonita Anhovo določena meja manj od 500 mg/m³, ker je začetni nivo po izvedbenih primarnih tehnikah več kot 1000 mg/m³.

V primeru izenačitve

- Predlog s katerimi se izenačujejo naprave za sosežig s sežigalnicami je v nasprotju s pravom EU, zlasti s sodbo Sodišča Evropske Unije v zadevi C-251/07.
- Izenačitev bo imela nasprotni učinek, kot je predlagan, saj so mejne vrednosti emisij, ki so določene v IED, za vsa onesnaževala za sežigalnice, nižje kot pri napravah za sosežig, z izjemo za celotni prah in No_x .
- Tudi novi predlog s katerim bi za naprave za sosežig veljale „mejne vrednosti, kot so določene v zaključku o BAT za naprave za sežig odpadkov, razen kadar zaključki o BAT za naprave za sosežig določajo strožje mejne vrednosti“ je v nasprotju s pravom EU.
- Komisija bo pričela postopek za ugotavljanje kršitev prava EU proti Sloveniji na podlagi člena 258 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Hvala za vašo pozornost

Ana Stanič

anastanic@ealaweu.com